
VIERING / DIENST op 22 maart 2026, 10 uur
Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer

Organiste/pianiste: Valeriya Zakopay Koster: Leon de Graaff
Kerkenraadslid: Tilly Overbeek Lezer: Jan Broere sr.
Predikant: Paul F. Thimm

Zijn (slacht)offers nodig?

Aansteken van de kaarsen

Welkom

Zingen “De gouden zonne heeft overwonnen”

211:1,2

Bemoediging en Groet

Onze hulp is in de naam van de Eeuwige,
Die hemel en aarde maakt,
Die trouw houdt in eeuwigheid;
Die niet verloren laat gaan het werk van zijn handen.

Genade, barmhartigheid en vrede
van God, die allen liefheeft en koestert
en van Jezus Christus, die ons voorgaat op de weg van vrede.
door de Heilige Geest, die ons steunt en uitdaagt
om het goede te doen in ons leven. Amen.

Met elkaar delen (kaarsen aansteken)

Zingen “Stem die de stenen breekt”

918 (alle 4)

Gebed

Licht in het donker, Hoop voor nu en de toekomst,
God, Bondgenoot in moeilijke en goede dagen!

Altijd omgeeft U ons met liefde en trouw
– zelfs als we dat niet door hebben.
Uw woord klinkt nog steeds in ons midden
– als bemoediging, als tegenstem, als inspiratie.

Verbind ons met elkaar in een wereld van polarisatie en spanningen.
Maak ons tot een teken van vrede en barmhartigheid,
juist waar mensen bang of boos zijn.

Rust ons toe met uw kracht en uw geest,
in deze dienst voor nu en voor deze week.
We danken U voor uw aanwezigheid
We danken U voor Jezus Christus en zijn gemeenschap – in de wereld. Amen.

Inleiding “offers”

Op het journaal wordt bij sommige nieuwsberichten wel eens gewaarschuwd: “De beelden kunnen als schokkend worden ervaren.”

Misschien kijkt u ook wel eens naar pittige politseries en ander heftige films.

We luisteren vandaag naar twee bijbelteksten die het beide hebben over een offer brengen. De meesten van ons zijn deze verhalen waarschijnlijk al bekend.

En toch kunnen ze nog steeds als aangrijpend en schokkend worden ervaren.

Maar ik durf het aan om samen met jullie naar deze bijbelverhalen te luisteren en daarmee bezig te zijn. Het leven is niet alleen rozengeur en maneschijn.

De twee verhalen horen bij de kern van de bijbelse overlevering.

Het gaat daarin om dingen waarmee we als mensen mee te maken kunnen hebben en waar we mee worstelen.

We zullen er geen beelden bij zien, want de verhalen spreken voldoende tot onze verbeelding en tot onze verontwaardiging. Laten we toch maar luisteren.

Bijbellezing: Genesis 22:1-13

Zingen “God gaat zijn ongekende gang”

943:1,2,4,6

Bijbellezing: Johannes 11:47-53

Zingen “Alles wat over ons geschreven is”

536 (alle 4)

Preek/overdenking

Lieve gemeente!

I.

Drie dingen zitten me dwars in het verhaal van Abraham, zijn zoon Isaäk en God. En elke keer als ik dit verhaal lees of hoor, moet ik over die hobbels heenstappen om dichter bij de kern van dit merkwaardige Genesis-verhaal te komen. – Ik zou me kunnen voorstellen dat u dat misschien ook hebt.

Laat ik maar meteen die drie hobbels noemen en dan kijken of we desondanks een boodschap uit dit bijbelverhaal voor ons nu kunnen horen.

1. De eerste hobbel: ik snap niet helemaal, waarom God iemand moet **toetsen** om te weten hoe die mens is.
2. De derde hobbel: ik vind het onbegrijpelijk dat een mens zoals Abraham zonder aarzelen of tegensputteren God **gehoorzaamt** en meteen doet wat God van hem vraagt.
3. De tweede hobbel: ik begrijp niet waarom die toets een **offer** moet zijn...en dan niet zomaar een offer van wat je kunt missen zoals iets aan een collecte geven, maar het offer van je kind waar je van houdt, je enige kind ook nog.

Toetsen, offeren en gehoorzamen zijn niet bepaald dingen die wij moderne mensen aantrekkelijk vinden of klakkeloos accepteren – en ergens heeft dat ook zijn goede kant, dat we daar kritischer over geworden zijn dan vroeger.

Maar wat moeten we dan met een verhaal waar toetsen, offeren en gehoorzamen wel in voorkomen - en dan ook nog in verband tussen een mens en zijn of haar God? Kunnen we zoiets niet beter negeren als ouderwets, achterhaald, ongezond?

Ik ben voorzichtig geworden om alles wat me verouderd lijkt, direct aan kant te gooien. Dat heeft iets arrogants, alsof wij mensen van deze tijd alles beter weten en meer inzicht en meer levenservaring hebben dan mensen van vroeger. Want het zou toch zomaar kunnen dat zo'n oud en belangrijk verhaal in de bijbel een diepere kern van wijsheid bevat die erom vraagt om opgespoord te worden.

II.

(1.) Neem het woord "**toetsen**". – Toetsen is: Je krijgt een opdracht, je voert die opdracht uit en daar komt een uitslag uit. Zo werkt een toets. Het is een heel menselijke ervaring dat je met een toets slaagt of zakt. Ik zit te bedenken, dat je een stap verder komt, als je een toets gehaald hebt. En dat kan van alles zijn: een rijexamen, een proefwerk op school - of in overdrachtelijke zin een moeilijke toets in je leven – een ervaring waarvan je later zegt: "Dat was best zwaar en het was niet leuk; maar ik ben erdoor heen gekomen – door een inspanning, door een teleurstelling of een verlies. Het heeft me gevormd en het heeft me stap voor stap weer iets rijper en sterker gemaakt."

Toetsen horen bij het leven. Toch zou ik graag met de verteller willen praten, of God het echt nodig had om Abraham te toetsen om te weten te komen, hoe betrouwbaar en toegewijd Abraham aan God was. Alsof God ons niet allang door en door kent en weet wat Hij aan ons heeft. Zou het kunnen, dat de toets vooral aan Abraham inzicht heeft gegeven?

III.

(2.) Ik kom bij de 2^e hobbel in het verhaal: de **gehoorzaamheid**. En dat roept ook heel veel vragen op: - Is gehoorzaamheid altijd een goede eigenschap of een zwakte?

Geloof wordt vaak met gehoorzaamheid aan God verbonden. Maar is dat zo simpel? En hoe ziet een gezonde vorm van gehoorzaamheid uit? – Moet die blindelings zijn? Moet je alles doen wat je van boven wordt opgedragen – zonder morren, zonder weerstand, zonder kritiek? – Is blinde volgzaamheid niet levensgevaarlijk en zwak – juist als ze in naam van God geëist wordt?

Hoe ver kun je gaan? Waar wordt een pijngrens bereikt?

Uit het verhaal blijkt niet dat Abraham zich verzet tegen de onbegrijpelijk harde toets van God. Hij lijkt niet te protesteren tegen die pijnlijke opdracht om Isaäk, zijn enig kind, waar hij zielsveel van houdt, letterlijk op te offeren als bewijs dat niets voor hem boven God gaat.

Waar eindigt gezond en puur geloof in God en begint godsdienstwaanzin en religieus fanatisme? Ik vraag me dat af – juist in onze tijd van fanatieke, meedogenloze oorlogen waarin kinderen wreed en hartverscheurend worden opgeofferd aan de belangen van geestelijke en wereldlijke leiders in de wereld.

Vader Abraham en zoon Isaäk gaan samen hun weg naar de berg Moria, waar het verschrikkelijke zou gebeuren. Ze gaan samen, er wordt niet veel gepraat over het waarom van hun reis. Is dat te moeilijk of te pijnlijk – omdat ze een hechte band hebben? De verteller weet het meesterlijk te brengen met wat hij zegt en met wat hij niet zegt. “Mijn zoon”, “mijn vader” zegen ze tegen elkaar, dat zegt genoeg.

IV.

(3.) “Mijn vader!” – “Ja, mijn zoon, zeg het maar. Wat is er?”

“We hebben vuur en stukken hout. Maar waar is het lam om te offeren?”

Ik kan me voorstellen dat Abraham even stil is om na te denken en dan zegt hij:

“God zal zelf voor een offerlam zorgen, mijn zoon.” – Wat een antwoord.

Dat brengt ons tot het derde moeilijkheid in ons verhaal: het **offer brengen**.

Dat Abraham gevraagd wordt om zijn zoon te offeren, maakt dit verhaal tot een van de lastigste verhalen in de hele bijbel – zeker in onze tijd die weinig begrijpt van offerrituelen en hun betekenis.

Er zijn verschillende soorten **verklaringen** voor het offer - zoals idat n ons verhaal. En misschien helpt het ons om beter te begrijpen, hoe tegenstrijdig en veelzijdig dit verhaal is. En u bent vrij de uitleg te kiezen waar u het meeste aan hebt.

1. Eén uitleg gaat ervan uit dat het om een **misverstand** gaat:

Abraham heeft God niet goed begrepen. Hij werd niet gevraagd om zijn zoon mee te nemen om hem te offeren maar om samen met zijn zoon een offer te brengen. Je kunt het Hebreeuwse woord “omhoog brengen” namelijk vertalen met “offeren” maar ook met “naar boven brengen”. – Ik vind deze uitleg geestig, want hoe vaak kunnen mensen een boodschap van God misverstaan.

2. Een andere veel voorkomende Joodse uitleg sinds de Middeleeuwen is, dat Isaäk staat voor het Joodse volk dat zo vaak gediscrimineerd en bedreigd is als minderheid.

Elie Wiesel, een Roemeens-Amerikaanse Joodse schrijver en hoogleraar die het concentratiekamp Auschwitz heeft overleefd, noemt Isaäk zelfs “de eerste overlevende van de holocaust”, omdat hij deze tragedie overleefde. “Holocaust” is namelijk in de Griekse vertaling het woord voor “offer”.

Een nadeel van deze uitleg is, dat antisemitische nazi's die joden ombrengen moeilijk in overstemming te brengen zijn met de gedachte dat Abraham gevraagd wordt zijn eigen zoon te offeren.

3. Nog weer een andere Joodse uitleg die door veel christelijke theologen gevolgd wordt is deze:

Dit merkwaardige, weerbarstige verhaal vertelt over het einde van het afschuwelijke misbruik van de heidense buurvolken van het volk Israël om **mensen en zelfs kinderen te offeren** aan hun goden. In het Oude Testament vinden we wetten die “mensenoffers” streng verbieden. En dit verhaal vertelt over een God die “mensenoffers” een halt toeroept.

Vandaar dat de engel van God nadrukkelijk roept: “Abraham, Abraham, ...steek de hand niet uit naar die jongen en doe hem niets aan.”

Zo brak er dan een fase aan waarin mensenoffers werden vervangen door dierenoffers.

Er is nog meer hierover te zeggen en uit te leggen – heel leerzaam, maar te veel om hier nu allemaal te noemen.

Misschien is in dit verband ook goed om de kritische, rake woorden van de profeten in herinnering te roepen.

Jesaja (1:11,13) heeft bijvoorbeeld gezegd: *“Wat moet Ik met al jullie offers? – zegt de Heer. Ik heb genoeg van het vlees van jullie schapen, van het vet van jullie kalveren; het bloed van stieren, rammen en bokken wil ik niet meer. (...) Houd op met die zinloze offergaven.”*

En **Hosea** (6:6), een andere profeet zegt: *“Want liefde wil Ik geen offers met God vertrouwd zijn is meer waard dan enig offer.”*

V.

Het is belangrijk, dat we de lijn nog doortrekken naar Jezus, ook een zoon van het volk Israël.

Over Jezus zegt de hogepriester Kajafas namelijk volgens het evangelie van Johannes: *“Besef toch dat het in jullie belang is, dat één mens sterft voor het hele volk, zodat niet het hele volk verloren gaat.” (Joh. 11:50)*

Dit is in de eerste plaats natuurlijk een politiek rationele uitspraak van Kajafas. Het ging hem – heel begrijpelijk - erom, dat de onruststoker Jezus onschadelijk gemaakt wordt. Het Joodse volk mocht niet in gevaar lopen om door de Romeinse bezetters met geweld bedreigd te worden.

Voor christenen hebben die woorden van deze leider een andere, diepere profetische betekenis gekregen. Die politieke opoffering van Jezus om zijn volk te redden heeft nu ook een religieuze dimensie gekregen.

Want Christenen durven nu te geloven en te zeggen: dat Jezus Christus, de Mensenzoon en kind van God, zijn leven ingezet en gestorven is *“niet alleen voor zijn volk, maar ook om de verstrooide kinderen van God bijeen te brengen.”*

Of anders gezegd: Sinds Christus is geen bloedig offer meer nodig – noch van mensen of zelf kinderen, noch van dieren.

Zusters en broeders, dat dit besef in onze wereld nog lang niet overal is doorgedrongen, dat er nog steeds kinderen gruwelijk worden opgeofferd voor politieke belangen, is ongelofelijk dom en diep tragisch – en echt volstrekt achterhaald en ook nog milieu-bedreigend.

Maar offer kan heel positief zijn. Als ik me uit liefde en toewijding voor iets inzet. Offer is als ik bijvoorbeeld veel moeite doe voor iemand, veel tijd geef aan iets wat ik echt belangrijk vind – ook voor God. En als ik merk – dit is mijn inspanning en moeite waard, dan is dat een offer in de beste zin van het woord.

Als ik geld geef voor belangrijk werk van goede doelen en voor het werk van mijn gemeente – en ik voel dat ik daardoor van andere dingen moet afzien, dan is dat ook een offer. Offeren mag je voelen, het mag je best wat zeer doen, om iets van je bezit af te staan.

Offeren is voor mij een ultiem teken van liefde – maar nooit dodelijk, bloedig of ten koste van een ander.

Het mooiste wat een offer kan zijn, verwoordt het lied dat we aan het begin gezongen hebben zo:

*“Laat ons de Here / danken en eren;
wat wij ontvingen / aan zegeningen,
’t worde Hem alles ten offer gewijd.
Maar beter gave / dan huis en dan have
is Hem te minnen / met harten en zinnen, -
daar is geen offer, dat meer Hem verblijdt.”*

Amen.

Muziek

Open Ruimte

Gebed en Onze Vader

God, U bent tegen bloedige of dodelijke offers en verwoesting van mensenlevens en uw schepping. - Daarvoor zeggen we: dank U wel.

Daarom bidden we voor alle moeders en vaders, allen die kinderen opvoeden en begeleiden. Geef hen inzicht, hoe ze dat met liefde en zorg kunnen doen.

God, U weet, hoe we in de wereld slachtoffers maken en slachtoffers worden – soms ongewild en vaak heel bewust.

Daarom bidden we dat we steeds meer leren hoe te stoppen met bloedige vetes, wraak en oorlogen. Help ons om te beginnen met verzoenen van vijanden en met offers brengen voor liefde tussen mensen en ons in te zetten voor de schepping.

God, U bent een bondgenoot van hen die het moeilijk hebben, die lijden, die geen leven hebben.

Daarom bidden we voor allen die trauma’s en verwondingen hebben opgelopen in hun leven. We bidden U in het bijzonder voor kinderen die geen veilig thuis hebben en die door volwassenen misbruikt zijn. Wijs ons nieuwe wegen om geld en middelen te gebruiken om levens te redden en te bewaren in plaats van te doden en levens en de aarde in gevaar te brengen.

God, we kennen en vertrouwen U amper en vergeten uw zegen en kracht.

Daarom bidden we, open ons hart voor de diepere dimensie van uw koninkrijk in deze wereld van nu, laat ons geloof, onze liefde en onze hoop groeien, zodat wij ons overgeven en inzetten voor wat goed en menselijk is, verstandig en rechtvaardig – niet alleen voor onszelf maar ook voor anderen en voor ons samen.

Luister naar onze persoonlijke gedachten en gebeden in de stilte.

Zegen hen aan wie we zelf denken en voor wie we nu bidden.

...stilte...

We bidden nu samen de woorden die Jezus ons leert -
omwille van uw wereld waarin we leven:

<p>(oudere versie)</p> <p>Onze Vader die in de hemel zijt. Uw naam worde geheiligd Uw koninkrijk kome. Uw wil geschiede in de hemel, alzo ook op de aarde. Geef ons heden ons dagelijks brood. En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Want van u is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid - in eeuwigheid. AMEN.</p>	<p>(versie van NBV 2006)</p> <p>Onze Vader in de hemel! Laat uw naam geheiligd worden, laat uw koninkrijk komen en uw wil gedaan worden op aarde zoals in de hemel. Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben. Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig is. En breng ons niet in beproeving, maar red ons uit de greep van het kwaad. Want aan U behoort het koningschap, de kracht en de majesteit</p>
--	---

Collecten

Zingen "Voor hen die ons regeren"

994:1,3,4

Zegen (samen)

Laten we nu samen aan het einde van deze dienst
en het begin van deze nieuwe week
elkaar en de wereld waarin we samen leven
zegenen met de vrede van God.

*De Eeuwige zegent je en behoedt je!
De Eeuwige doet zijn aangezicht over je lichten
en is je genadig!
De Eeuwige verheft zijn aangezicht over je
en geeft je vrede!*

Zingen "Gezegend gaan we nu van hier...Amen"
= melodie van 273 "Loof God die zegent al wat leeft"

Zingenderwijs 57

Gezegend gaan wij nu van hier,
en God gaat met ons mee
en geeft ons moed en levenskracht,
zo gaan wij niet alleen. Amen.

Doven van kaarsen